

İHTİYATİ HACİZ MÜESSESESİ (Einstweilige Sicherung durch Arrest)

Arş.Gör. Umut AKDENİZ*

ZUSAMMENFASSUNG

In wirtschaftlicher und sozialer Hinsicht ist es sehr wichtig, dass die Gläubiger ihre Forderungen eindringlich und schnell betreiben können. Die Wirtschaftlichen Krisen in den letzten Jahren verursachte Kräftiger Absturz der Leistungsfähigkeit der Menschen. Deswegen heut zu tage gegen nach mehrere Personen Zwangsvollstreckungen betrieben werden. Diese Gegebenheit ruft Schwierigkeit für die Gläubiger hervor und diese negativen Entwicklungen haben die einstweilige Sicherung durch Arrest, welche bei einer Zwangsvollstreckung oder bei einer Hauptsacheklage sehr wichtig ist, noch wichtiger gemacht. In dieser Arbeit wird Begriff "einstweilige Sicherung durch Arrest" die Voraussetzungen zum Erlassen einer einstweiligen Sicherung durch Arrest und die Probleme in der Rechtspraxis unter Berücksichtigung der Änderungen des Gesetz, Nr. 4949, untersucht.

Schlüsselwörter: einstweilige Sicherung durch Arrest, einstweilige Verfügung, Vollstreckungsverfahren

ÖZET

Son yıllarda ekonomide yaşanan krizler insanların ödeme gücünde bariz düşüşler yaşanmasına neden olmuştur. Bu nedenle günümüzde daha çok insan icra takibine maruz kalmaktadır. Bu durum alacaklılar içinde bir takım zorlukları beraberinde getirmiştir. Alacaklıların etkili ve süratli yollardan alacaklarına kavuşması ekonomik ve sosyal düzen açısından son derece önemlidir. Yaşanan bu olumsuzluklar tüm bir takip ya da dava sonucunu etkileyen son derece önemli bir müessese olan ihtiyati haczin önemini ortaya koymuştur. Bu nedenle çalışmamızda ihtiyati haczin hukuki mahiyeti, talep edilebilme koşulları, icrası ile uygulamada ortaya çıkan sorunlar 4949 sayılı kanunla yapılan değişikliklerle beraber incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: **İhtiyati Haciz, İhtiyati Tedbir, İcra Takip İşlemi**

* Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ticaret Hukuku Bilim Dalı

1. GİRİŞ

Günümüzde yaşanan ekonomik krizler sonucunda insanlar hayatlarını devam ettirebilmek veya kendilerine artı değer yaratmak için daha çok borçlanmakta bu borçların geri ödemelerini yapmakta ise zorlanmaktadır. Özellikle son yıllarda bu ihtiyacın kredi kartları ve banka kredileri ile gidilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Bu kartların ve kredilerin bilinçsizce kullanımı sonucunda ise giderek daha çok insan icra takibine maruz kalmaktadır. Borcu borçla kapatma yöntemi günümüzde devlet nezdinde dahi kabul gören bir yöntem olmaktadır. Borçların geri ödemelerinde bu şekilde aksaklıklar yaşanması ekonomik düzen ve kamu düzeni açısından son derece tehlikeli sonuçlar yaratabilir.

Borç ilişkisinde normal olarak alacaklı, alacağına, borcun vadesinde ve tam olarak kavuşmak ister. Fakat borcunu ifa etmek istemeyen kötü niyetli borçlular gerek dava, gerekse takip prosedürünün uzun zaman almasından faydalanarak alacaklının başvurduğu yasal yollar sonucunda alacağını gereği gibi temin edememesine neden olmaktadır. Bu durumda, alacaklının giriştiği dava yada takibin sonucunun teminat altına alınması ve borçlunun takibin sonucunu değersizleştirecek davranışlarına engel olunması ve alacaklının alacağına zamanında ve tam olarak kavuşmasını sağlayan bir takım tedbirlere ihtiyaç vardır. İşte bu ihtiyaçlar dolayısıyla İcra İflas Kanunun'da¹ ihtiyati haciz müessesesi düzenlenmiştir. Çalışmamızda öncelikle ihtiyati haciz hakkında genel bilgiler verilip açıklamalar yapılacak bununla beraber uygulamada ortaya çıkan sorunlar irdelenmeye çalışılacaktır.

2. KAVRAM VE HUKUKİ NİTELİK

İİK'da ihtiyati haczin bir tanımı yapılmamıştır. Fakat genel olarak doktrinde ihtiyati haciz için birbirine yakın tanımlamalar yapılmaktadır. İhtiyati haciz Kuru tarafından "alacaklının bir para veya teminat alacağının zamanında ödenmesini garanti (güvence) altına almak için, kesin haciz aşamasından önce borçlunun mallarına mahkeme kararı ile, geçici olarak el konulması" diye tanımlanmaktadır². Berkin'e göre başlamış veya başlayacak olan bir takibe bağlı olması nedeniyle bir takip hukuku olan ihtiyati haciz "bir alacağın tahsilini veya bir teminatın alınmasını mümkün kılmak maksadıyla,

¹ Çalışmamızda bundan sonra İcra İflas Kanunu kısaltılmış olarak İİK şeklinde kullanılacaktır.

² KURU, BAKİ, İCRA İFLAS HUKUKU, CİLT 3, ANK, 1993, S.2495

İhtiyati Haciz Müessesesi

alacaklının talebi üzerine, borçlunun bazı mal ve alacaklarına salâhiyetli makam tarafından el konulmasıdır”³. Özekes’te tanımlamasında “mevcut ve müstakbel takip” ifadesini kullanmış ve bu ifadenin İsviçre hukukunda da kullanıldığına değinmiştir. Yazara göre ihtiyati haciz “ para alacaklarına ilişkin mevcut veya müstakbel bir takibin sonucunun güvence altına alınması için, mahkeme kararı ile borçlunun malvarlığına el konulmasını sağlayan geçici bir hukuki korumadır”⁴. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere, teminat alacakları içinde ihtiyati haciz istenebileceği doktrin tarafından kabul edilmektedir⁵.

İhtiyati haczin tanımı üzerinde doktrinde mevcut olan görüş birliği ihtiyati haczin hukuki niteliği üzerinde yoktur. Doktrinde ihtiyati haciz için “muhafaza ve emniyet tedbirleri”⁶, “ihtiyati tedbirin özel bir türü”⁷, “teminat tedbiri”⁸ nitelendirmeler kullanılmıştır. Yargıtay ise, içtihatlarında, ihtiyati haciz için; “geçici bir haciz”⁹, “emniyet tedbiri”¹⁰, “ihtiyati tedbirin bir türü”¹¹ gibi ifadeler kullanmıştır. Yılmaz geçici hukuki himayenin tanı-

³ BERKİN, Necmettin, İhtiyati Haciz, İst., 1962, s.15

⁴ Özekes, Muhammet, icra ve iflas hukukunda ihtiyati haciz, 1999, s.260; doktrinde yapılan diğer tanımlar için bkz. Yılmaz, Ejder, geçici hukuki himaye tedbirleri, cilt 2, Ank, 2001, s.1078; Muşul, Timuçin, icra ve iflas hukuku, İst, 2001, s.1059; kuru, baki; Arslan, Ramazan; Yılmaz, Ejder; icra ve iflas hukuku, Ank., 1999, s.374; Özkan, Hasan, ihtiyati tedbir delil tespiti ve ihtiyati haciz, Ank., 1997, s.310; özgürol, serdar, haciz ve ihtiyati haciz üzerine, adalet dergisi, 1985/4, s.42; önen, ergun, ihtiyati haczin kaldırılması davası, AÜHFD, c.37, 1980, s.251

⁵ Kuru, B., s.2495, Yılmaz, E., s.1078; Muşul, T., s.1053; Özekes, M., s.101

⁶ Berkin, N., s.15

⁷ Kuru, B., s.2495

⁸ ÜSTÜNDAĞ, Saim, İcra Hukukunun Esasları, İst., 2000, s.482

⁹ “...ihtiyati haciz, İİK’nın 257, TTK’nın 625 ve özel kanunlarda gösterilen hallerin varlığı halinde de davadan ve icra takibinden önce veya sonra verilen, dava ve takibin kesinleşmesi üzerine kesin hacze dönüşen geçici bir hacizdir” 12.HD’nin 03.12.1980 tarih ve E.6158-K.8652 sayılı kararı, UYAR, Talih, İcra Hukukunda Haciz, Manisa, 1990, s.20

¹⁰ “...ihtiyati haciz, icra takibine takaddüm eden bir emniyet tedbiridir” 12.HD’nin 08.5.1980 tarih ve E.2057-K.4095 sayılı kararı, Uyar, T., s.20; “ihtiyati haciz, kural olarak alacağın tahsil amacıyla yapılan girişimlerin semere vermesini sağlayan ve diğer hacizlere kendiliğinden katılma olanağı veren bir önlem (tedbir) olmakla beraber, bundan alacağın teminat altına alınması amaçlanmıştır” 15.HD’nin 02.3.1984 tarih ve E.83/4019-K.84/664 sayılı kararı, YKD, 1985/2, s.246

¹¹ “ Bilindiği üzere ihtiyati hacizde bir nevi ihtiyati tedbirdir ve daha önce HUMK’un 102.maddesinde düzenlenmiş iken bu madde ilga edilerek ihtiyati hacizlere ilişkin hükümler İİK’da düzenlenmiştir. Ancak bu durum ihtiyati haczin sonuç itibariyle bir

minı verdikten sonra ihtiyati haczin bir üst kavram olan geçici hukuki himayenin altında olduğunu belirtmiştir. Yazara göre geçici hukuki himaye “ kesin hukuki himaye sonucunun ortaya çıkmasına kadar yargılama veya takip öncesinde veya sonrasında doğabilecek risklerden alacaklı ve borçluyu hatta bazı durumlarda üçüncü kişileri korumak için, yargı organlarınca verilen hukuki himayedir”¹². Özekes’e göre de ihtiyati haciz bir üst kavram olan geçici hukuki koruma altında yer almaktadır¹³.

Kanaatimizce ihtiyati haciz, icrai hacizden önce gelen, icrai haciz sonucunda alacağın teminat altına alınmasına olanak sağlayan geçici bir emniyet tedbiri, bir tür hukuki korumadır. İhtiyati haciz sayesinde alacaklının durumunun daha fazla kötüleşmesi önlenmiş olur. İhtiyati haciz kararı alınıp bu karar tatbik edilmedikçe borçlunun malları üzerindeki tasarruf etme yetkisi vardır. İşte ihtiyati haciz müessesesi ile borçlu ile malları arasındaki bağ koparılmış böylece de borçlunun (ister iyiniyetli yada isterse kötüniyetli olarak) mallarını devretmesi ve tüketmesi önlenmiş olur.

Asıl sorun ihtiyati haczin icra takip işlemi olup olmadığıdır. Doktrinde egemen görüş ihtiyati haczin bir icra takip işlemi olduğu yönündedir¹⁴. Kuru, ihtiyati haciz işleminin bir icra takip işlemi olduğunu söylemekte ve bu nedenle ihtiyati haciz kararı hatta ihtiyati haciz talebi ile zamanaşımının kesilmesi gerektiği kanısındadır¹⁵. Uyar’da ihtiyati haciz kararının icra takip işlemi olduğunu söylemektedir¹⁶. Özekes ise ihtiyati haczin bir bütün olarak incelenmesi gerektiğini bunun sonucunda da ihtiyati haczin bir bütün olarak icra takip işlemi olmadığını sadece ihtiyati haciz kararının icra takip işlemi olduğunu belirtmektedir¹⁷.

Kanaatimizce de ihtiyati haciz müessesesini bir bütün olarak ele almak gerekir. İhtiyati haciz talebi ile ihtiyati haciz kararı bu bütünü oluşturan parçalardır. İhtiyati haciz kararını icra takip işlemi olarak nitelendirmek ge-

ihiyati tedbir kararı niteliğini değiştirmez” 4.HD’nin 27.11.1980 tarih ve E.13480-K.13734 sayılı kararı,Kuru,B.,s.2495

¹² YILMAZ,Ejder,İhtiyati Haciz Ve Uygulamada Ortay Çıkan Sorunlar,Bankacılar Dergisi,S.27,1998,s.63

¹³ ÖZEKES, M.,s.42

¹⁴ Berkin,N.,s.15;Uyar,T.,Haciz,s.11; Kuru,B.,s.2510; BACANAK, Kadir, İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Derecesi, ABD,1971/1,s.522;Yılmaz,E.,s.1114; Özekes,M.,s.260; Aksi görüş için bkz. AKYAZAN;Sıtkı; İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri;İstanbul,1958;s.10; Muşul,T.,s.1077

¹⁵ Kuru,B.,s.2510

¹⁶ Uyar,T.,Haciz,s.11

¹⁷ Özekes,M.,s.46; aynı görüş için bkz. Muşul,T.,s1077-1078

İhtiyati Haciz Müessesesi

rekir. Fakat buna karşın ihtiyati haciz talebi bir icra takip işlemi sayılmamalıdır. Öncelikle; ihtiyati haciz İİK’da düzenlenmiş bir konudur ve ihtiyati haciz kararı, bir hukuki işlemin icra takip işlemi olarak nitelendirilmesi için gereken tüm özellikleri içinde barındırır. Kuru, icra takip işlemini, “icra organları tarafından borçluya karşı yapılan ve borçlunun hukuki durumuna zarar vermeye müsait olan ve cebri icranın alacaklı yararına ilerlemesini sağlayan işlemlerdir”¹⁸ şeklinde tanımlamaktadır. İhtiyati haciz kararına genel mahkemeler tarafından karar verilse de mahkemeler bu işlemleri yaparken icra organı sayılırlar¹⁹. İhtiyati haciz kararı da borçluya karşı yapılır. İhtiyati haciz icrai haczi uygulayan makam tarafından aynı usul ve şekillere uyularak uygulanmaktadır ve ihtiyati haciz takibin alacaklının yararına sonuçlanması amacına yönelmiştir. Kaldı ki İİK’da 17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunla konkordato mühleti ile ilgili 289. maddede yapılan değişiklikte bundan sonra mühlet içerisinde ihtiyati haciz kararlarının uygulanamayacağı belirtilmiştir. Bu durumda kanun koyucu tarafından ihtiyati haciz işleminin bir icra takip işlemi gibi nitelendirildiğinin kabulü gerekir.

İhtiyati haciz kararının, icra takip işlemi sayılması gerektiğini açıkladıktan sonra bu kararın zamanaşımını kesip kesmediğini inceleyelim. BK.m. 133/II’ de alacaklının icrai takibat ile hakkını talep etmesi halinde zamanaşımının kesileceği belirtiliyor. Bu maddede “icra takip işleminden” değil “icrai takibattan” bahsedilmiştir. Burada bahsedilen icrai takibat, icra takibinden daha geniş bir anlama sahiptir²⁰. Bu tabirin içine ihtiyati haciz kararı da girmelidir. Çünkü, alacaklı ihtiyati haciz kararı almışsa (hele de bu kararın uygulanması için icra dairesine başvurmuşsa) bu durumda, alacaklının, alacağını cebri icra yolu ile tahsili amacıyla hareket ettiğinin kabulü gerekir.

Yargıtay, ihtiyati haczi bir icra takip işlemi olarak görmemektedir. Bunun sonucunda da zamanaşımının, ihtiyati haciz kararı ile kesilmeyeceğini benimsemiştir²¹.

¹⁸ Üstündağ,S.,s.40; KURU,Baki, İcra ve İflas Hukuku, Cilt.I,İst.,s.136

¹⁹ Üstündağ,S.,s.38

²⁰ Özekeş,M.,s.263

²¹ “Mahkemeden ihtiyati haciz kararı almak ve bunu tatbik ettirmiş olmak, icra dairesinde usulüne uygun bir şekilde takip talebinde bulunulmadıkça zamanaşımı süresini kesen kanuni sebeplerden sayılmamıştır. İhtiyati haciz işlemi ile takip talebi işlemi ayrı ayrı hukuki neticeler doğurur. İhtiyati haciz Türk Ticaret Kanununun 662. maddesinde yazılı takip talebinden sayılamaz... Borçlar Kanununun 133/2. madde ve fıkrasında icrai takibatın zamanaşımı süresini keseceğinden bahsedilmiştir. İhtiyati

İhtiyati haczi böylece bir “icra takip işlemi” sayarsak bu durumda tatil ve talik müddetleri içinde (İİK.mad.51-56) ihtiyati haciz kararının normal olarak alınamaması ve uygulanamaması gerekir. Fakat doktrinde ihtiyati haczi icra takip işlemi sayan yazarlar haklı olarak ihtiyati haciz müessesesinin alacaklının haklarını almasını sağlayan bir tedbir olmasından dolayı 257.maddenin II.fikrasında belirtilen sebeplerin bulunması halinde tatil ve taliklerde de ihtiyati haciz kararı alınabilmesi gerektiğini ifade etmektedirler²².

3. İHTİYATİ HACİZ İLE İHTİYATİ TEDBİR ARASINDAKİ FARKLAR

İhtiyati haciz konusunun daha iyi anlaşılması için öncelikle ihtiyati haciz ile ihtiyati tedbir arasındaki farklara kısaca değinmek gerekir. Çünkü uygulamada bazen ihtiyati haciz kararı verilmesi gereken durumlarda hatalı olarak ihtiyati tedbir kararı verildiği görülmektedir²³. İhtiyati haciz ile ihtiyati tedbir arasındaki farkları şöyle sıralayabiliriz.

a- İhtiyati haciz, yalnız para ve teminat alacakları hakkındaki dava veya icra takiplerinde sözkonusu olduğu halde, ihtiyati tedbirin konusu daha geniştir. Çünkü ihtiyati tedbir konusuna, menkuller, gayrimenkuller, bir şeyin yapılmasına ya da yapılmamasına veya bir şeyin teslimine dair istemler de girer.

b- İhtiyati hacizde, ihtiyaten haczedilen mal ve haklar, alacaklının açtığı veya açmayı düşündüğü dava yahut yapmayı düşündüğü icra takibinin

haczin icra memurunca tatbik edilmiş olması önemli bulunmaktadır. Sırf bu sebep ihtiyati hacze takip talebi niteliği vermez.” HGK’nin 22.06.1966 tarih ve E.805-K.475 sayılı kararı,Uyar,T.,Haciz,s.19; Aynı yönde 12.HD’nin 30.03.1978 tarih ve E.2708-K.2987 sayılı kararı, Yılmaz,E.,s.1124

²² Özekes,M.,s275; aynı yönde ki 51.maddenin birinci cümlesinde geçen “haciz” teriminin yanlış kullanıldığı ve bununla aslında ihtiyati haczin kastedilmek istendiği hakkındaki görüş için bkz. Berkin,N.,s.13

²³ ihtiyati haciz kararı verilmesi gerekirken bunun yerine ihtiyati tedbir kararı verilen durumlarda borçlunun diğer alacaklıları ile tedbir kararı alan kişi arasında veya para alacağı için ihtiyati tedbir kararı alan iki kişi arasında paraların paylaşılması safhasında meydana gelebilecek sorunlar hakkında ki görüşler için bkz. SALDIRIM,Mustafa,İhtiyati Tedbir Ve İhtiyati Haciz Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme,ABD,1999,S.1,s.216-217

İhtiyati Haciz Müessesesi

konusu değildir. Buna karşın ihtiyati tedbirde, hakkında tedbir kararı alınan şey asıl davanın konusudur²⁴.

c- İhtiyati haciz kararından sonra alacaklı, borçlu hakkında mutlaka dava açmaya mecbur değildir. İcra takibinde de bulunabilir. Fakat ihtiyati tedbir kararı alan kimse, mutlaka süresi içinde davasını açmalıdır²⁵.

d- İhtiyati haciz ile ihtiyati tedbir arasında, açılacak olan istihkak davaları bakımından da farklılık vardır. İhtiyaten haczedilen mallar hakkında açılacak olan istihkak davaları icra tetkik merciince, ihtiyati tedbirin konusu olan şeyler hakkındaki istihkak davalarına ise genel hükümlere göre mahkemelerce bakılır.

e- Gayrimenkul mallar üzerine ihtiyati tedbir konulduğu zaman, mahkeme gayrimenkulün ferağdan men'ine de karar vermektedir. Böylece üzerine ihtiyati tedbir konulan mal başkasına satılamamaktadır. Buna karşın, üzerine ihtiyati haciz konulmuş olan mal başkasına devredilebilir (İİK.m. 91).

f- İhtiyati hacizde, üzerine haciz konulan mal satılır ve alacaklının alacağı bu bedelden temin edilir. Oysa ihtiyati tedbirde, üzerine ihtiyati tedbir konulan mal aynen verilir. Çünkü, yukarıda da bahsettiğimiz gibi davanın konusu esasen o maldır.

g- 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle 265. maddeye ihtiyati haciz kararına karşı temyiz yoluna gidilebilme olanağı getirilmiştir. Bu maddenin 4. fıkrasına göre, ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen karara karşı Yargıtay'da temyiz yoluna başvurulabilir. Buna karşın, ihtiyati tedbir kararları bakımından böyle bir temyiz yolu öngörülmemiştir. Kanunda, ihtiyati tedbir kararlarına karşı sadece itiraz yolu öngörülmüştür (HUMK.m.107-108).

4. İHTİYATİ HACİZ TALEBİNİN ŞARTLARI

İhtiyati haciz talebinin şartları İİK'nın 257. maddesinde sayılmıştır. İİK'da 17.7.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle "İhtiyati Haciz" olan madde başlığı "İhtiyati Haciz Şartları" olarak değiştirilmiştir. Ayrıca aynı şekilde maddenin eski halinde ki "borç" ifadesi " para borcu-

²⁴ "ihtiyati tedbirin konusu, münazaalı şey olmasına karşın, ihtiyati haczin konusu daima bir alacaktır." 15.HD'nin 02.3.1984 tarih ve E.83/4019-K.84/664 sayılı kararı, YKD,1985/2,s.246

²⁵ Uyar,T., Haciz, s.14

nun” şeklinde değiştirilmiş ve böylece kanunun gerekçesinde de ifade edildiği yanlış uygulamaların önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

4.1. Vadesi Gelmiş Alacaklarda İhtiyati Haczin Şartları

Vadesi gelmiş alacaklarda ihtiyati haczin şartları İİK.m.257’de düzenlenmiştir.Vadesi gelmiş alacaklarda vadenin gelmiş olmasının yanında alacağın rehinle temin edilmemiş olması gerekir.

4.1.1. Alacak Rehinele Temin Edilmemiş Olmalıdır

İhtiyati haciz istenebilmesi için, alacağın bir rehin ile temin edilmemiş olması gerekir. Çünkü rehinle teminat altına alınmış olan alacak için ayrıca bir emniyet tedbiri olduğunu söylediğimiz ihtiyati haciz müessesesine gerek yoktur. Yani alacaklının alacağı zaten rehin ile güvencededir.

Rehin hakkı, borcun ifa edilmemesi durumunda alacaklıya, rehin konusu olan şeyi icra vasıtası ile paraya çevirterek, alacağın satım bedelinden alma yetkisi veren sınırlı bir ayni haktır²⁶. İİK’nın 45.maddesine göre, rehinle temin edilmiş alacaklar için öncelikle rehinin paraya çevrilmesi yoluna başvurmak gerekir (İİK m.145-152). İİK.’nın 257. maddesindeki “rehin” sözcüğünü aynı kanunun 23. madde hükmü ışığı altında yorumlamak gerekir. Bu nedenle maddedeki rehin terimi, menkul ve gayrimenkul rehinler ile bu terimin aynı madde gereğince kapsamına giren diğer halleri kapsar²⁷. Bu nedenle mesela alacaklı, borçlunun malları üzerinde “hapis hakkına” sahipse, bu hak da bir rehin hakkı sayıldığından (İİK m.23/ II) borçlu aleyhine ihtiyati haciz isteminde bulunamaz²⁸. Fakat “şahsi teminat” kanun koyucu tarafından kuvvetli bir teminat olarak kabul edilmemiş olduğundan, borcu için kefil göstermiş bulunan borçlu hakkında ihtiyati haciz istenebilir²⁹. Ayrıca bu durumda, kefilin ölmesi veya iflas etmesi gibi rizikolar gündeme geldiği için de alacaklının ihtiyati haciz isteyebileceği belirtilmektedir³⁰.

Bazı istisnai hallerde, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile ihtiyati haciz müessesesine başvurulabilir. Bu durumlara örnek olarak şu alacaklar gösterilebilir:

²⁶ ERTAŞ, Şeref, Eşya Hukuku, İzmir,1997,s.469

²⁷ Yılmaz,E.,s.1081; Uyar,T.,s.26

²⁸ Üstündağ,S.,s.484

²⁹ UYAR, Talih, İhtiyati Haciz İsteminin Koşulları, Bursa Barosu Dergisi, S.36-37,1989,s.24

³⁰ ŞİMŞEK, Edip, Kambiyo Senetlerine Dayanan İhtiyati Haciz, Adalet Dergisi, S.3-4, 1978,s.219; AYYILDIZ,Halef, İcra Hukukumuzda İhtiyati Haciz, Adalet Dergisi, 1969/6,s.377

İhtiyati Haciz Müessesesi

a) Öncelikle İİK'nın 45/II ve 167/I maddeleri gereğince alacağı kam-biyo senedine dayanan alacaklı, bu alacak rehinle temin edilmiş olsa bile ticari senetlere özgü adi takip yollarına başvurabilir³¹.

b) İİK'nın 45/III. fıkrası hükmünce, ipotekle temin edilmiş faiz ve senelik taksit alacaklarında haciz yoluna başvurulabilir³².

c) Alacağı rehinle teminat altına alınan alacaklı, rehnedilen malın değeriyle karşılanamayacağı anlaşılan kısım için ihtiyati haciz talep edebilir. Bu durumda, mahkeme öncelikle rehnedilen mala kıymet takdiri yaptıracaktır. Daha sonra rehinle temin edilmemiş bulunan açık için ihtiyati haciz kararı verebilecektir³³. Fakat tesis edilen rehin ihtiyati hacze konu olan alacak miktarından fazla ise artık ihtiyati haciz kararı verilemeyecektir³⁴.

d) Gemi alacaklıları da, gemi ve navlun üzerinde haciz oldukları rehin hakkına rağmen, ihtiyati haciz isteyebilirler (TTK.m. 1242/I).

e) TİRK'in 13/3 maddesinde ticari işletme rehni alacaklısına alacağı için ihtiyati haciz isteyebilme hakkı verilmiştir.³⁵ Fakat İİK'da 17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikte taşınır rehni tabirine ticari işletme rehni de eklenmiştir.

³¹ İsviçre Hukukunda rehinle temin edilmiş bir ticari senet borçlusu iflasa tabi şahıslardan değilse hakkında ancak rehni paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir. GÜRDOĞAN, Burhan, *Rehlinli Alacaklar İçin İhtiyati Haciz*, *Adalet Dergisi*, S.7-8, 1964, s.744, d.pn.2

³² “Vadesi hülul eden ipotekle temin edilen alacaklarda yalnız gayrimenkulün satılarak paraya çevrilmesi bu hükümlere göre talep edilmek lazım gelirse de taksitle ödenmesi meşrut olan ipotekli bir alacakta muayyen bir taksit veya faiz verilmezse bunlar için haciz veya iflas yolu ile takip istenmesinin caiz olduğu 45. maddede tasrih edilmiştir. Bu suretle rehlinli alacaklar hakkında kaide ihlal edilmiş olmayıp belki alacağın tamamı için ipotek yapılmış olan gayrimenkulün yalnız senelik taksit veya faiz için satılmaması borçlu lehine ve ipotek akdinin icabına muvafik olarak borçluların ayrıca haciz veya iflas yollarıyla takibi tecviz edilmiştir.” İİK madde 45'in gerekçesinden, BAŞÖZ, Lütfü; ÇAKMAKCI, Ramazan; *İcra ve İflas Kanunu*, İst., 2003, s.56-57

³³ Uyar, T., *BBD*, s.27; Muşul, T., s.1060

³⁴ 11.HD'nin 26.04.2004 tarih ve E.04/4232- K.04/4129 sayılı kararı, *Legal Hukuk Dergisi*, Haziran 2004, s.1652

³⁵ “ticari işletme rehni ile, kredi müesseselerin hakları teminat altına alınmak, krediden yararlanmak isteyenlere kolaylık sağlamak amacı güdüldüğünden, ticari işletme rehniine rağmen ve istisnai olarak rehin alacaklısına, ayrıca ihtiyati haciz isteyebilme hakkı da tanınmıştır.” AKYAZAN, Sıtkı, *Ticari İşletme Rehni*, Batider, 1976/4, s.79

f) Rehin hakkının münazaalı bulunması halinde de, alacaklı rehin mevcudiyeti hususundaki iddiasına hanel gelmemek üzere, bu rehin temin edilmiş alacağı için ihtiyati haciz isteyebileceği belirtilmektedir³⁶. Buna göre, rehin akdinin iptali için rehin veren borçlu tarafından bir dava açılmışsa, alacaklı bu münazaayı ileri sürerek alacağı için ihtiyati haciz talebinde bulunabilir. Zira alacaklının, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yaptığı takdirde, mevcut dava dolayısıyla, rehin hakkına karşı bir itiraz ile karşılaşacağı bellidir. Bu sebeple alacaklıyı rehnin paraya çevrilmesi yoluna gitmeye zorlamak hakkaniyete uymaz.

4.1.2)Alacağın Vadesi Gelmiş Olmalıdır

Ancak vadesi gelmiş yani muaccel olmuş alacaklar için ihtiyati haciz istenebilir. İsviçre hukukunda vadesi gelmiş alacaklar hakkında ihtiyati haciz istenebilmesi Türk hukukunun aksine belli şartlara bağlanmıştır.

Genellikle, ihtiyati haciz istemine konu olmuş senetlerde belirli bir vade öngörülmüş olduğundan, mahkemenin, ihtiyati haciz kararı verebilmek için senedin vadesinin gelmiş olduğunun araştırması gerekli ve yeterlidir³⁷. Doktrinde, bonolara koyulan muacceliyet şartlarının geçersiz olduğu, bu şartın ancak tarafların yaptığı ayrı bir sözleşmede kararlaştırmışlarsa geçerli olduğu söylenmektedir³⁸. Uygulamada da Yargıtay içtihatları bu yöndedir³⁹.

Uygulamada eleştirilen bir durumda mahkemelerin genellikle, protesto edilmemiş kambiyo senetleri hakkında ihtiyati haciz kararı vermemeleridir⁴⁰. Kambiyo senedinin vadesinin gelmiş olmasının yanında protesto çekilmesi ve bunun senede eklenerek mahkemeye verilmesi aranmamalıdır. Çünkü, yetkili hamilin bono ve poliçelerin asıl borçlularına (poliçeyi kabul edene, kabul eden lehine aval verene (TTK.m.614) ve bunların yetkisiz temsilcilerine (TTK.m.590); bonoyu tanzim edene, onun lehine

³⁶ Gürdoğan,B.,s.749

³⁷ Uyar,T.,BBD,s.24

³⁸ Kuru,B.,s.2499;Uyar,T.,Haciz,s.28

³⁹ “ İhtiyati haciz kararı İİK. nun 257/2 fıkrası uyarınca verilmemiştir. Bu bakımdan takip tarihinde vadeleri henüz gelmemiş bono bedellerinin muaccel olduğu kabul edilemez. Ayrıca bir protokol ibraz edilmediği, bonolar üzerine yazılan muacceliyet şartının geçersiz olduğu gözetilerek, (itirazın kabulüne) karar verilmek gerekirken yazılı gerekçe ile reddi isabetsizdir.”12.HD'nin 18.11.1993 tarih ve E.14130-K.18138 sayılı kararı,Yılmaz,E.,s.1085; Aynı yönde 12 HD'nin 09.3.1982 tarih ve E.1893-K.1795 sayılı kararı Yılmaz,E., s1086

⁴⁰ ATAHAN, Namık Kemal, İhtiyati Haciz Müessesesinin Uygulamadaki Şekli, ABD, S.1, 1973, s.27; TÜRKER, İbrahim, İcra İflas Yasasının 257/II. Maddesi ve Bugünkü Uygulaması, ABD,S.5,1972,s.790

İhtiyati Haciz Müessesesi

aval verene ve bunların yetkisiz temsilcilerine) karşı ihtiyati haciz isteyebilmesi için senedin vadesinin gelmiş olması yeterlidir⁴¹. Buna karşılık, alacaklının müracaat borçlularına(poliçede keşideciye, cirantalara, bunlar lehine aval verenlere, ve bunların yetkisiz temsilcilerine; bonoda cirantalara; bunlar lehine aval verenlere ve bunların yetkisiz temsilcilerine) karşı ihtiyati haciz isteyebilmesi için, ödememe protestosunun çekmiş olması ve bu protestoyu ihtiyati haciz talebine eklemesi şarttır (TTK.m. 642/II, m.690)⁴².

Çek'te ise vade olmadığından çek görüldüğünde ödenir (TTK.m.707). Bu nedenle, bir çeke dayanılarak çek üzerinde yazılı keşide gününden önce de ihtiyati haciz istenebilir. Ancak, çek borçlularına karşı ihtiyati haciz istenebilmesi için, çekin süresinde ödenmesi için bankaya ibraz edilmesi veya alacaklının ödememe protestosu çekmiş olması ve bu protestoyu ihtiyati haciz talebine eklemesi şarttır⁴³. Ayrıca çek hakkında mahkemeden ödeme yasağı kararı alınması çekin ihtiyati hacze konu edilmesine engel teşkil etmez⁴⁴.

4.2. Vadesi Henüz Gelmemiş Alacaklarda İhtiyati Haczin Şartları

Yukarıda da kısaca bahsettiğimiz üzere, vadesi henüz gelmemiş bir alacak için ihtiyati haciz kararı istenemez. İstenebilmesi için 257. maddede sayılan durumların ortaya çıkmış olması gerekir. Bu durumları kısaca göreceğ olursak;

4.2.1. Borçlunun Belli Bir Yerleşim Yeri Yoksa

Alacaklının bu maddeye dayanarak ihtiyati haciz talebinde bulunması halinde, borçlunun belli bir yerleşim yerinin olmadığı hususunda mahkemeye kanaat getirmesi gerekir⁴⁵. Ayrıca borçlunun bir yerleşim yerinin olmaması hiç yerleşim yerinin bulunmaması anlamında değil aynı zamanda var olan yerleşim yerlerini sık sık değiştirmesi şeklinde anlaşılması gerekir⁴⁶.

⁴¹ Uyar, T., Haciz, s.29; Kuru, B., s.2499,2500; ÖZMEN, Emin, ihtiyati Haciz Karmaşası, İzmir Barosu Dergisi, 1991/2, s.94

⁴² Uyar, T., Haciz, s.30; Kuru, B., s.2500; Özmen, E., s.96

⁴³ Kuru, B., C.III, s.2500; Çeke dayanan ihtiyati haciz istemleri hakkında daha fazla bilgi için bkz. SEMİZ, Ahmet, Çek'e Dayanan İhtiyati Haciz İsteme Hakkı, İBD, C.XLIV, S.11-12

⁴⁴ 11.HD'nin 09.07.2004 tarih ve E.04/7250-K.04/7681 sayılı kararı, Legal Hukuk Dergisi, Eylül 2004, s.2671

⁴⁵ Uyar, T., Haciz, s.32

⁴⁶ Berkin, N., s.30

4.2.2. Borçlunun Taahhütlerinden Kurtulmak Maksadı Varsa

İİK'nın 17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunla değişik 257/II-2. bendine göre, "borçlu taahhütlerinden kurtulmak maksadıyla mallarını gizlemeğe, kaçırmaya veya kendisi kaçmaya hazırlanır yahut kaçar ya da bu maksatla alacaklının haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunursa" kendisine karşı ihtiyati haciz istenebilir. Fakat bu halde de ihtiyati haciz istenebilmesi için, alacağın rehin ile temin edilmemiş olması gerekir. Son değişiklikle maddeye "alacaklının haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunursa" ibaresi eklenmiş ve böylece 177/I-1. hükmü ile uyum sağlanmıştır. Borçlu, maddede sayılan davranışlarda bulunurken, bu davranışları kendi istemiyle ve borçlarından kurtulmak maksadıyla yapması gerekmektedir⁴⁷. Bu sebeple, borçlunun ticarethanesini fiilen başka bir yere nakletmesi tek başına, borçlunun mutlaka taahhütlerinden kurtulmak maksadıyla kaçtığını göstermez⁴⁸.

Yukarıda saydığımız sebepler sınırlı olup, vadesi gelmemiş alacaklar için başka sebeplerden dolayı ihtiyati haciz istenemez. Bu sebeplerden dolayı ihtiyati haciz kararı verildiği takdirde, borç yalnız borçlu hakkında muaccel hale gelir (İİK 257/3). Eğer müşterek borçlu veya kefil varsa, borç onlar hakkında muacceliyet kazanmadığı için, alacaklı bu şahısları takip edemeyecektir⁴⁹. Burada, borcun muaccel olması, ihtiyati haciz kararı ile değil kararın icrası ile olur⁵⁰.

Bazı mahkemelerin, vadesi gelmemiş borçlar hakkında kesin olarak ihtiyati haciz kararı vermeme konusunda ki uygulamaları doktrinde haklı olarak eleştirilmektedir⁵¹. Çünkü, vadesi gelmiş bir alacağın ihtiyati hacizle temin edilmesi, vadesi gelmemiş alacaklardaki kadar önemli değildir. Birinci halde, yani vadesi gelmiş alacaklarda, alacaklı hemen icra yolu ile takibe geçebilir. Fakat buna karşın, vadesi henüz gelmemiş alacaklarda, kötü niyetli borçlunun mallarını kaçırmaya ve gizleme tehlikesi her zaman vardır⁵².

4.3. Konkordato Tasdiki Talebinin Reddi Halinde İhtiyati Haciz

İİK'nın 301.maddesinin 2. fıkrasına göre, konkordatonun tasdikini reddeden mahkeme, teminat aramaksızın borçlunun bütün kabili haciz mal-

⁴⁷ Şimşek,E.,S.218; Ayyıldız,H.,s.379; Yılmaz,E.,s.1083

⁴⁸ Uyar,T.,Haciz,s.32

⁴⁹ Muşul,T.,s.1066;Kuru,B.,s.2503; Üstündağ,S.,s.485;Yılmaz,E.,s.1083

⁵⁰ Kuru,B.,s.2504

⁵¹ Uyar,T.,Haciz,s.33; Türker,İ.,s.790

⁵² Türker,İ.,s.790

İhtiyati Haciz Müessesesi

larının ihtiyaten haczine karar verir. Tasdik talebini reddeden mahkeme, başkaca bir şart aramadan ve herhangi bir talep olmadan kendiliğinden ihtiyati hacze karar verecektir.

Konkordato tasdiki talebinden sonra, mahkemenin esas hakkında ki kararını vermeden önce borçlunun talebinden feragat etmesi halinde, mahkemenin ihtiyati hacze karar verip veremeyeceği konusunda Yargıtay'ın birbirinden farklı kararları bulunmaktadır⁵³. Kuru, Yargıtay'ın feragat halinde de mahkemenin ihtiyati haciz kararı verebileceği hakkında ki kararını örnek gösterip, karara katıldığını belirtmektedir⁵⁴. Konkordato talebinden feragat halinde mahkeme işi esastan çözmemiş olur. Bu yüzden feragat halinde mahkemen ihtiyati hacze karar verememesi gerekir.

4.4. Gemi Ve Yük Alacaklılarının İhtiyati Haciz Hakkı

İİK'nın 257.maddesinde gemi ve yük alacaklılarının ihtiyati haciz hakları belirtilmiştir. Bu maddeye göre gemi alacaklıları, donatanın yalnız sınırlı aynı sorumlu olduğu durumlarda, ancak sorumluluğa konu oluşturan mal ve haklara ihtiyati haciz koydurabilirler. Donatanın aynı zamanda şahsen sorumlu olduğu durumlar bunun dışındadır. Şu kadar ki, donatanın şahsi sorumluluğu bir miktar ile sınırlı ise gemi alacaklıları ancak bu miktar için donatanın diğer mallarını haczettirebilirler.

Gemilerin ihtiyati haczinde haciz konusu malın sürekli hareket halinde olması ve bu yüzden alacaklı icra takip prosedürünü sonuçlandırınca kadar borçlunun gemiyi kolaylıkla kaçırması, alacaklının tasarruf alanından çıkarması ve bir daha geri dönmemesi tehlikesi mevcuttur. Ayrıca gemi donatan için önemli malvarlığı değerlerindedir. Gemisine tedbir yolu ile el konulan donatanın işletmesinin bundan zarar görmesinin yanı sıra, gemi ve yük sahipleri, yolcular gibi gemi ile ilgili şahıslar da zararlar karşılıklıdır⁵⁵. Bu yüzden bu tür alacaklar içinde ihtiyati haciz müessesesi

⁵³ “...İİK'nın 301/I. maddesine göre, konkordatonun onanmasını reddeden mahkeme teminat aranmaksızın borçlunun bütün kabili haciz mallarının ihtiyaten haczine karar verir. Bu kural, işin esası hakkında verilecek kararlar ile ilgili olduğundan borçlunun feragatı nedeniyle konkordatonun reddi halinde, borçlunun malları için ihtiyati haciz kararı verilemez” 11HD'nin 24.12.1990 tarih ve E.7962-K.8310 sayılı kararı, ERİŞ,Gönen, Uygulamalı İflas ve Konkordato Hukuku, Ank.,1991,s.886-887; Aynı yönde 19.HD'nin 03.07.1992 tarih ve E.5838-K.3202 sayılı kararı, Yılmaz,E.,s.1099-1100

⁵⁴ KURU,Baki, İcra İflas Hukuku, Cilt IV,İst.,1997,s.3784

⁵⁵ BARLAS, Nuray, Yola Hazır Gemilerin İhtiyati Hacze Tabi Tutulamazlığı İlkesi,İBD,S.4-5-6,Cilt 61,1987, s.328

öngörülmüştür. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, İİK'nın 257. maddesindeki rehinle temin edilmemiş olma şartı burada aranmaz (TTK.m.1242/II).

5. İHTİYATİ HACİZ TALEBİ VE KARARA BAĞLANMASI

İhtiyati haciz, henüz icra takibinin başlamadığı veya davanın açılmadığı bir aşamada alınabileceği gibi, dava açıldıktan veya icra takibine başlandıktan sonra dahi istenebilir (İİK.m.264).

İhtiyati haciz isteyen alacaklı, mahkemeye başvurarak bir ihtiyati haciz kararı almalıdır. Mahkemenin ihtiyati haciz kararı olmadan borçlunun malları üzerine ihtiyati haciz konulmasına imkan yoktur. İİK m.258/1'e göre, alacaklı ihtiyati haciz talebinde, alacağı ve gerektiğinde ihtiyati haciz sebepleri hakkında mahkemeye kanaat getirecek deliller göstermeye mecburdur. İhtiyati haciz talebinde özellikle, alacağın rehinle temin edilmemiş bulunduğu ve alacağın vadesinin gelmiş olduğu hakkında hakime inandırıcı açıklamalar yapılır ve bunların delilleri de verilir. Şayet alacağın henüz vadesi gelmemiş ise ve fakat İİK'nın 257/II /1-2 hükmündeki haller söz konusu ise, bunlarında açıklanması ve delillerinde verilmesi gerekir⁵⁶.

5.1. Yetkili Mahkeme

İhtiyati hacze, İİK'nın 50. maddesine göre yetkili mahkeme tarafından karar verilir (258/I c1). İlamsız icra takipleri için yetkili olan icra dairesini bulunduğu yer mahkemesi, ihtiyati haciz talepleri için de yetkilidir. İİK'nın 50. maddesinde, HUMK'un yetkiye ilişkin hükümlerine atıf yapılmıştır. Şu halde, ihtiyati haciz kararı için yetkili mahkeme, HUMK'un 9-27. maddelerine göre belirlenir. Yalnız, alacağın dayanağı olan sözleşmenin yapıldığı yer mahkemesi de HUMK'un 10. maddesindeki şartlar aranmaksızın, ihtiyati haciz kararı vermek için yetkilidir (258. maddenin yaptığı atıf dolayısıyla m.50/I).

Dava açıldıktan sonra yada dava açarken dava konusu alacak için yalnız davaya bakan mahkemeden ihtiyati haciz istenebilir. Davaya bakan mahkemeden başka bir mahkeme, ihtiyati haciz kararı vermek için yetkili değildir (HUMK m.104/2 kıyasen).

İhtiyati haciz kararı verildikten sonra yetkiyle ilgili olarak HUMK m.12 devreye girmektedir. HUMK'un mahkemelerin yetkisini düzenleyen 12. maddesinde belirtildiği üzere, ihtiyati haciz kararı verilmesinden sonra

⁵⁶ Yılmaz, E.,s1104-1105

İhtiyati Haciz Müessesesi

yapılacak icra takibi, ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemenin bulunduğu yerdeki icra dairesinde de yapılabilecektir⁵⁷.

5.2. Görevli Mahkeme

İhtiyati haciz kararı için hangi mahkemenin görevli olduğu, İİK'nın 258.maddesinde açıkça belirtilmiş değildir. Bu maddede sadece genel olarak mahkemeden söz edildiğine göre HUMK'un göreve ilişkin hükümleri burada uygulanacak demektir. Buna göre, ihtiyati hacze, alacağın miktarına göre, Sulh veya Asliye hukuk (yerine göre Asliye Ticaret) mahkemesi tarafından karar verilir (HUMK m.8/1).

Eğer vade tarihinden itibaren işlemiş faiz için de ihtiyati haciz istenmiş ise, bunun miktarı görevli mahkemeyi belirlemede dikkate alınmaz (HUMK m.1/II). Uygulamada çoğu kez işlemiş faiz için de ihtiyati haciz istendiği dilekçede belirtilmemekte veya böyle bir talebe rağmen mahkemeler sadece asıl alacak için ihtiyati haciz kararı vermektedirler. Bu durumda, alacaklılar takip talebinde bulunurken işlemiş faizi de, asıl alacak ile birlikte talep etmekte ve borçluya bunların toplamı üzerinden ödeme emri yollamaktadırlar. Ancak ihtiyati haciz istemi ile mahkemeye başvurulduğunda, geçmiş günler faizi içinde ihtiyati haciz kararı verilmesi isteniyorsa, bu husus da dilekçede ayrıca belirtmeli ve mahkeme bu isteği de dikkate alarak istek hakkında olumlu veya olumsuz bir karar vermelidir⁵⁸.

Doktrinde, asliye ticaret ile asliye hukuk mahkemelerinin birlikte bulunduğu yerlerde işbölümü bakımından hangi mahkemenin görevli olduğu konusunda bir fikir birliği olmadığı gözlenmektedir. Şimşek bu durumda TTK'nın 5.maddesinin dava ile ilgili olduğunu, bu sebeple hakim işbölümünü ancak ilk itiraz olarak ileri sürüldüğünde dikkate alabileceği kuralının burada işlemeyeceğini belirtmiştir⁵⁹. Fakat buna karşın Uyar ve Özkes böyle bir durumda mahkemenin, ihtiyati haciz kararının kendi işbölümüne

⁵⁷ “Takip dayanağı çek hakkında Kadıköy Asliye Ticaret Mahkemesinde ihtiyati haciz kararı verilmiştir. İİK'nın 50. maddesinin gönderilmesi ile uygulanması gereken HUMK'nın 12. maddesine göre, haciz kararını veren mahkemenin bulunduğu yer icra dairesinin de yetkili olduğu düşünülmeden ve ihtiyati haciz kararına herhangi bir itiraz yapıldığı ve haczin kaldırıldığı iddiası bulunmadığı göz önünde tutulmadan Kadıköy İcra Dairesinin yetkisizliğine karar verilmesi isabetsizdir.” 12.HD'nin 22.01.1991 ve E.8351-K.514 sayılı kararı, Yılmaz, E., s.1117; Aynı yönde 12.HD'nin 15.03.1999 ve E.2622-K.3183 sayılı kararı, Yılmaz, E., s.1115

⁵⁸ Uyar, T, Haciz, s.44; Şimşek, E., s.221

⁵⁹ Şimşek, E., s.208-209

girmediyini re'sen gözetemeyeceğini haklı olarak belirtmektedirler⁶⁰. Çünkü işbölümü ilk itirazdır, görev gibi re'sen dikkate alınmaz. Kaldı ki, ihtiyati haciz kararlarına itiraz sebepleri arasında işbölümü sayılmamıştır.

Kendisinden ihtiyati haciz istenen mahkemenin hakimi reddedilmiş olsa bile hakim, ihtiyati haciz kararı verebilir. Çünkü, ihtiyati haciz kararı verilmesi acele işlerdendir (HUMK.m.36/II-c.2)⁶¹.

Kendisinden ihtiyati haciz talep edilen mahkeme, görev konusu kamu düzeninden olduğu için görevsizliğini re'sen dikkate alabileceği gibi borçlu ve hatta alacaklı da mahkemenin görevsizliğini ileri sürebilir.

5.3. Hakemlerin İhtiyati Haciz Kararı Verme Yetkisi

Hakemlerin ihtiyati haciz kararı verebilmesine ilişkin düzenleme 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun⁶² 6. maddesinde mevcuttur. Bu maddeye göre;

“Taraflardan birinin, tahkim yargılamasından önce veya tahkim yargılaması sırasında mahkemeden ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz istemesi ve mahkemenin böyle bir tedbire veya hacze karar vermesi, tahkim anlaşmasına aykırılık teşkil etmez.

Aksi kararlaştırılmadıkça, tahkim yargılaması sırasında hakem veya hakem kurulu, taraflardan birinin istemi üzerine, ihtiyati tedbire veya ihtiyati hacze karar verebilir. Hakem veya hakem kurulu, ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı vermeyi, uygun bir güvence verilmesine bağlı kılabilir. Hakem veya hakem kurulu, cebri icra organları tarafından yada diğer resmi makamlar tarafından yerine getirilmesi gereken ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı veremeyeceği gibi, üçüncü kişileri bağlayan ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı da veremez.

Taraflardan biri, hakem veya hakem kurulunun verdiği ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararını yerine getirmese; karşı taraf, ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı verilmesi istemiyle yetkili mahkemenin yardımını isteyebilir.

Tarafların, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile İcra ve İflas Kanuna göre istemde bulunma hakları saklıdır.

⁶⁰ Uyar, T., Haciz, s.45; Özekes, M., s.179

⁶¹ Kuru, B., s.2506

⁶² RG. 05.07.2001, S.24453

İhtiyati Haciz Müessesesi

Tahkim yargılaması öncesi veya tahkim yargılaması sırasında taraflardan birinin istemi üzerine mahkemece verilen ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı, hakem veya hakem kurulu kararının icra edilebilir hale gelmesiyle yada davanın hakem veya hakem kurulu tarafından reddedilmesi halinde kendiliğinden ortadan kalkar.”

Maddenin 2.fikrasına göre hakemler, ancak, aksi kararlaştırılmış olmadıkça ihtiyati haciz kararı verebileceklerdir. Ayrıca hakemler, üçüncü kişileri bağlayacak şekilde ihtiyati haciz kararı veremezler. Çünkü, tahkim sözleşmesi sadece tarafları bağlayan bir sözleşmedir. Üçüncü kişiler bu sözleşmeye taraf değildirler⁶³. Ayrıca maddenin 3.fikrasına göre; taraflardan biri ihtiyati haciz kararını yerine getirmese karşı tarafın devlet yargısından yardım alabileceği belirtilmiştir. Bu durumlar karşısında, yapılan böyle bir düzenlemenin etkisiz ve bu nedenle gereksiz olduğu söylenebilir. Kaldı ki, maddenin ilk fıkrasında tarafları mahkemelerden ihtiyati haciz kararı alabilme hakları mahfuz tutulmuştur.

5.4.Alacaklının Teminat Göstermesi

İhtiyati haciz isteyen alacaklı, hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü kişinin bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan sorumlu olup, HUMK m.96 da belirtilen teminatı vermeye mecburdur (m.259/1)⁶⁴. Alacak, bir ilama dayandığı takdirde teminat aranmaz (m.259/II). Bunun için ilamın kesinleşmiş olması da aranmaz⁶⁵. Ayrıca konkordatonun reddi halinde verilen ihtiyati haciz kararında da teminat aranmaz (İİK.m.301/II). Alacağın ilam niteliğindeki bir belgeye dayandırılması halinde (m.38) teminat gösterilmesine gerek olup olmadığını mahkeme takdir eder (m.259/III). Gösterilecek teminatın cinsi HUMK m.96 a göre tayin edilir. Uygulamada genellikle alacağın %10 ile %15 arasında teminat alınmaktadır.

Alacaklı takdir edilen teminatı mahkeme veznesine yatırdığını gösteren makbuzu mahkeme dosyasına ibraz eder ve ihtiyati haciz kararı kendisine ancak o zaman verilir. O halde, alacaklı mahkemece takdir edilen teminatı mahkeme veznesine yatırmadıkça ihtiyati haciz kararı kendisine

⁶³ AKINCI,Ziya, Hakemlerin İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Verme Yetkisi, Şükrü Postacıoğlu'na Armağan,İzmir, 1997,s.222

⁶⁴ “İİK'nın 259. maddesinde belirtildiği üzere, ihtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yönden uğrayacakları bütün zararlardan mesul olduğundan HUMK'un 96. maddesinde yazılı teminatı vermeye mecburdur...” 12HD'nin 17.09.1963 tarih ve E.8678-K.9606 sayılı kararı, Yılmaz, E.,s.1110

⁶⁵ Uyar,T., Haciz,s.50

verilmeyeceği için, teminat yatırılmadıkça ihtiyati haciz kararının uygulanması da mümkün olmaz ⁶⁶.

5.5. İhtiyati Haciz Talebinin Karara Bağlanması

İhtiyati haciz talebi üzerine, mahkeme iki tarafı dinleyip dinlememekte serbesttir (İİK m.258/II). Borçluya tebligat yazılması ve borçlunun dinlenmesi için gerekli zaman içinde borçlunun mallarını kaçırmaması ihtimali varsa, mahkeme, borçluyu dinlemeden ihtiyati haciz kararı verir. Uygulamada genellikle borçlu dinlenmeden (duruşmasız olarak) ihtiyati haciz kararı verilmektedir⁶⁷. İhtiyati haciz kararı verilirken hukuki işlemler dışında alacaklıdan alacağını yazılı delil ile ispat etmesinin istenmemesi gerekir⁶⁸. Bir haksız fiil sonucunda bir zarar meydana gelmişse alacaklı zararın meydana geldiğini tanık veya tutanak dahil her türlü delile dayandırabilmelidir⁶⁹. Yukarıda ihtiyati haciz talebi kısmında bahsettiğimiz üzere alacaklının, alacak ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığı hakkında, mahkemeye kanaat getirecek deliller göstermesi gerekir (m.258/I). Buradaki ispat, esas davadaki gibi tam bir ispat değildir. Mahkeme, alacağın ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığına “az çok kanaat getirmişse” ihtiyati haciz kararı vermelidir⁷⁰.

Ayrıca mahkeme, talep tarihindeki durumlara göre ihtiyati haciz kararı vermelidir. Ancak, başlangıçta eksik olmasına rağmen farkına varılmamış olan ihtiyati haciz şartları daha sonra tamamlanmışsa artık mahkeme talebi reddedemeyecektir⁷¹.

İhtiyati haciz kararında;

- a) Alacaklının ve varsa temsilcisinin, borçlunun adı, soyadı ve ikametgahı (m.260/b.1),
- b) İhtiyati haczin hangi belgelere dayandırılarak ve ne miktar alacak için konulduğu (m.260/b.2),
- c) İhtiyati haczin konulmasının sebebi (m.260/b.3, m.257/1-2),
- d) İhtiyaten haciz olunacak şeylerin neler olduğu (m.260/b.4),

⁶⁶ Muşul, T., s.1072

⁶⁷ Kuru B., s.2507

⁶⁸ Akyazan; S,Hacze İştirak, s.16

⁶⁹ Saldırım,M., s.220-221

⁷⁰ Uyar,T.,Haciz,s.46; Atahan,N.K.,s.27; Üstündağ,S.,s.487

⁷¹ Özekeş,M.,s.195

İhtiyati Haciz Müessesesi

- e) Alacaklının haksız çıktığı takdirde, borçlunun ve üçüncü şahsın – ihtiyati haciz kararının alınıp uygulanmış olması yüzünden- uğrayacakları zararın tazminiyle yükümlü olduğu (m.259/1) ve gösterilen teminatın nelerden ibaret olduğu (m.260/5) hususları yer alır.

İhtiyati haciz kararında, haczolunacak şeylerin neler olduğunun belirtilmesi gerekmektedir (m.260/4). Ancak, bu aşamada borçlunun somut olarak kabili haciz mal ve haklarının neler olduğu mahkemece bilinemeyeceği için ihtiyaten haciz edilen mal ve haklar teker teker sayılmaz. Uygulamada genellikle, ihtiyaten haciz edilecek mal, hak ve alacakların neler olduğu somut olarak belirtilmemekte, “borçlunun elindeki ve üçüncü kişilerdeki menkul ve gayrimenkul malları ile hak ve alacaklarından borcuna yetecek kadarının ihtiyaten haczine” şeklinde doktrin tarafından da uygun görülen genel bir ifade kullanılmaktadır⁷². İsviçre de Federal Mahkeme de başlangıçta, haczolunacak şeylerin ihtiyati haciz kararında beyanı bakımından çok titiz davranmasına ve böylece bunu ihtiyati haczin muteberiyet şartı saymasına rağmen (BGE, 51,III, 122), sonraları ihtiyati haciz kararında, haczedilecek mallara genel olarak (malların nev’ine göre) işaret edilmesini dahi yeterli saymıştır (BGE. 80, III, 87,88)⁷³.

Uygulamada mahkemeler bazen tazminat ve alacak davaları ile ilgili, tarafların istemi halinde davalının taşınır ve taşınmaz malları üzerine ihtiyati tedbir koymaktadırlar. Bu uygulama HUMK’un 101. ve devamındaki maddelerine aykırıdır. Mahkemece, istem halinde tedbir yerine ihtiyati haciz kararı verilmesi kanunun amacına uygun olacaktır⁷⁴. Yargıtay’da, mahkeme kararında kullanılan ihtiyati tedbir deyiminin, ihtiyati haciz olarak kabul edilmesi görüşündedir⁷⁵.

6. İHTİYATİ HACİZ KARARININ İCRASI

İhtiyati haciz kararı, icrai haczin nasıl yapılacağını gösteren İİK m.79-99 hükümlerine göre uygulanacaktır (m.261/II). Yani icra dairesi, borçlu-

⁷² Yılmaz,E.,s.1113; Kuru,B.,s.2508

⁷³ Üstündağ,S.,s.488’den naklen

⁷⁴ ŞENPOLAT,Namık Kemal; Uygulamada İhtiyati Tedbir Ve İhtiyati Haciz,İBD,C.61, S.4-5-6,1987, s.284

⁷⁵ “Olayda muhtemelen bir para alacağının ileride ifasını teminat altına almak için, borçlunun bir kısım alacak, hak ve malların muhafaza altına alınması söz konusu olduğundan, konulan tedbir İİK’nın 257. ve müteakip maddelerinde yazılı ihtiyati haciz niteliğini taşımaktadır...”İİD’nin 05.10.1972 tarih ve E.8789-K.9181 sayılı kararı,İBD,S:1-2,1972,s.162

nun mal, hak ve alacaklarına genel haciz yolundaki hükümlere göre ihtiyati haciz koyar ve ihtiyaten haczedtiği mallar üzerinde genel haciz yolundaki hükümlere göre muhafaza tedbiri alır.

6.1. Yetkili İcra Dairesi

İhtiyati haciz kararının icrası için yetkili icra dairesi, ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemenin yargı çevresindeki icra dairesidir (m.261, I)⁷⁶. Bu yetki, kesin yetkidir⁷⁷.

İhtiyaten haczedilecek mallar başka yerde ise, yetkili icra dairesi, malların bulunduğu yerdeki icra dairesini istinabe eder (m.261,II). Bu gibi durumlarda, ihtiyati haciz kararının içeriğini belirten açık bilgilerin istinabe edilen icra dairesine gönderilen talimata yazılması gerekir. Talimatta özellikle, borçlunun hangi mallarının ihtiyaten haczine karar verildiği belirtilmeli, böylece ihtiyati haciz kararını aynen uygulamakla yükümlü icra dairesinin kararın kapsamı dışına çıkıp kararda belirtilmeyen malları haczetmesi önlenmelidir⁷⁸.

6.2.Süre

Alacaklının ihtiyati haciz kararın icrasını (infazını) istemesi bir süreye tabidir. Alacaklı, ihtiyati haciz kararının verildiği tarihten itibaren on gün içinde, yetkili icra dairesine başvurarak , ihtiyati haciz kararının icrasını istemek zorundadır (m.261, I .c.1). Bu on günlük süre, alacaklının ihtiyati haciz kararının icrasını isteyebileceği süre olup, icra dairesinin aynı on günlük süre içinde ihtiyati haciz kararını icra etmesi (borçlunun mallarına ihtiyati haciz koyması) şart değildir⁷⁹.

⁷⁶ “İİK’nın 261. maddesine göre alacaklılar,ihtiyati haciz kararının verildiği tarihten itibaren 10 gün içinde kararı veren mahkemenin çevresindeki icra dairesinden kararın infazını isteyebilirler. Kadıköy Asliye Ticaret Mahkemesince verilen ihtiyati haciz kararının infazı Üsküdar İcra Dairesinden doğrudan istenemez. Merciin şikayetinin kabulüne karar verilmesi gerekirken reddine karar verilmesi gereksizdir.” 12.HD’nin 30.01.2001 tarih ve E.829-K.1499 sayılı kararı, KAÇAK,Nazif, İcra Ve İflas Kanunu Şerhi, Ank., 2003,s.1342

⁷⁷ Kuru,B.,s.2511

⁷⁸ Uyar,T.,Haciz,s.52

⁷⁹ “İİK’nun 261.maddesine göre alacaklı, bu kararın infazını, verildiği tarihten itibaren on gün içinde isteme hakkına sahiptir. Bu süre geçirilmeden vuku bulan başvurudan sonra, fiili haciz uygulamasının yerine getirilmesi için, belli süre tayin edilmiş değildir...” 12 H.D.’nin 26.01.2988 tarih ve E.2287-K.446 sayılı kararı, Uyar, T., Haciz, s.60-61

İhtiyati Haciz Müessesesi

Alacaklı, ihtiyati haciz kararının verildiği tarihten itibaren on gün içinde, yetkili icra dairesinden ihtiyati haciz kararının icrasını istemezse, ihtiyati haciz kararı kendiliğinden kalkar (m.261, I c.2)⁸⁰.

Buradaki on günlük süre, karar tarihinden itibaren başladığından mahkemelerin hangi tarihte ihtiyati haciz kararını vermişlerse karar tarihi olarak karara o tarihi yazmaları gerekir. Halbuki uygulamada, mahkemeler kimi kez ihtiyati haciz talebini birkaç gün inceledikten sonra, karara sanki aynı gün karar vermişler gibi karar tarihi olarak talep tarihini yazmaktadırlar. Uyar'a⁸¹ göre bu uygulama, İİK m.261 hükmünde, ihtiyati haciz kararı istemiş olan alacaklıya bu kararın uygulanmasını isteme konusunda öngörülen on günlük süreyi kısaltır nitelikte olduğu için yasaya aykırıdır.

Konkordato tasdiki talebinin reddi halinde, kanundaki on günlük sürenin hangi tarihten itibaren başlaması gerektiği doktrinde tartışmalı bir konudur. Postacıoğlu, buradaki on günlük sürenin hakim kararını açıkladığı yani talebi reddettiği tarihte başlaması gerektiğini söylemektedir⁸². Çünkü yazara göre, talebin reddi kararı ile borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulmaktadır. Aynı görüşü paylaşan Özekes'e göre de, hem red kararı ile birlikte ihtiyati haciz kararı verildiğinden hem de ihtiyati haczin amacı dikkate alındığında sürenin başlangıcı red kararının verildiği tarih olmalıdır⁸³. Kuru ise sürenin red kararının kesinleştiğinin ilanından itibaren başlaması gerektiği görüşündedir⁸⁴. Kanaatimizce, sürenin red kararının verildiği tarihten başlatılması ihtiyati haciz müessesesinin amacına daha uygun düşmektedir. Nitekim İİK'da 4949 sayılı Kanunla 301/I fıkrasında yapılan değişiklikle borçlu hakkında iflas istenebilme süresinin red kararının kesinleşmesinden sonra yapılacak ilandan itibaren başlaması gerekeceği

⁸⁰ “İİK ‘nun 261/1.maddesi hükmüne göre; “alacaklı, ihtiyati haciz kararının verildiği tarihten itibaren 10 gün içinde kararı veren mahkemenin yargı çevresindeki icra dairesinden kararın yerine getirilmesini istemeye mecburdur. Aksi halde ihtiyati haciz kararı kendiliğinden kalkar”. Bu hüküm, ihtiyati haciz kararının belli süre içerisinde infazını istemeyen alacaklının, bu kararı uzun zaman elinde tutmasını ve baskı vasıtası olarak kullanmasını önlemek için kabul edilmiştir. Anılan sürenin başlangıç tarihi, karar tarihinden itibaren başlar. İhtiyati haciz kararının tebliğ tarihi esas alınmak suretiyle on günlük sürenin işlemeye başlayacağını kabul etmek, maddenin sözüne ve ruhuna aykırı düşer...” 12.HD'nin 01.11.1983 tarih ve E.6743-K.8245 sayılı kararı, Uyar, T., Haciz s.64-65.

⁸¹ Uyar, T., Haciz, s.53

⁸² POSTACIOĞLU, İlhan, Konkordato, ANK., 1965, s.95

⁸³ Özekes, M., s.276

⁸⁴ Kuru, B., C.IV, s.3775; aynı görüş için bkz. TANRIVER, Süha, DEYNEKLİ, Adnan, Konkordatonun Tasdiki, ANK., 1986, s.147-148

düzenlenmiş fakat ihtiyati haczi düzenleyen II.fıkra da yeni bir düzenleme yapılmamıştır. Bu da kanun koyucunun sürenin red kararının verildiği tarihte başlayacağını kabul ettiğinin göstergesidir.

İcra memuru, yasanın öngördüğü on günlük süreyi kendiliğinden gözetmek zorundadır. Aksi takdirde, bu süre geçtikten sonra yapılan talebi kabul ederek uyguladığı ihtiyati haciz işlemi hakkında, gerek borçlunun ve gerekse diğer alacaklıların infazı yapan icra dairesinin bağlı olduğu tetkik merciine şikayette bulunma hakları vardır. Bu şikayet bir süreye bağlı değildir. Çünkü İİK'nın bu maddesi kamu düzeniyle ilgili buyurucu bir hükümdür⁸⁵.

Konumuz açısından yararlı olması bakımından şikayet konusunda kısaca şu bilgileri vermekte fayda vardır. İhtiyati haciz kararları icra dairesince yerine getirildiğinden (m.261) bu haciz kararının icrası ile görevlendirilen memurun işlemine karşı, tetkik merciine şikayette bulunulabilir⁸⁶. Çünkü, ihtiyati haciz kararının yerine getirilmesi, takip hukukuna ilişkin bir işlemdir. Buna karşılık, ihtiyati haciz kararı, İİK'nın çözümünü mahkemeye bıraktığı konulardan olması sebebiyle şikayet yolu ile iptal edilemez⁸⁷. Yani, şikayeti kabul eden tetkik mercii ihtiyati haczin kaldırılmasına karar veremez⁸⁸. Ayrıca tetkik mercii, işlemi sadece iptal etmekle yetinir. İptal edilen işlemin etkilerinin fiilen kaldırılması (haczedilmezlik şikayetinin kabulünden sonra haczi iptal edilmiş malın borçluya fiilen iade edilmesi gibi) ve yeni bir işlemin yapılması, işlemi iptal edilen icra organına aittir⁸⁹. İİK da 17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, ihtiyati haciz kararları hakkında yapılan şikayetlerin daha kısa bir sürede incelenip sonuçlandırılması amacıyla ihtiyati haciz kararını yerine getiren icra dairesinin bağlı olduğu tetkik merciine yapılması öngörülmüştür.

6.3. İcra Memurunun İhtiyati Haciz Kararını Fiilen İcrası Ve Tutanak Düzenlemesi

Yukarıda da bahsettiğimiz üzere icra dairesi, borçlunun mal, hak ve alacaklarına genel haciz yolundaki hükümlere göre ihtiyati haciz koyar ve ihtiyaten haczedtiği mallar üzerinde genel haciz yolundaki hükümlere göre muhafaza tedbiri alır. İhtiyati haczi uygulayacak olan icra dairesi ihtiyati

⁸⁵ Uyar, T., Haciz, s.53

⁸⁶ PEKCANİTEZ, Hakan, İcra-İflas Hukukunda Şikayet, ANK., 1986, s.44

⁸⁷ Berkin, N., s.56-57

⁸⁸ Üstündağ, S., s.490

⁸⁹ Pekcantez, H., Şikayet, s.158

İhtiyati Haciz Müessesesi

haciz kararının verilmesi için gerekli olan maddi ve şekli şartların yerine getirilmiş olup olmadığını araştıramaz. Yani ihtiyati haciz kararının kanuna uygunluğunu araştıramaz. Ancak, bir kararın yanlış verilmiş olması, onun uygulamasını da etkiliyorsa icra memuru kararı icra etmemelidir⁹⁰. Bu durumda icra dairesi ihtiyati haciz kararını değil kararın icrasını reddedecektir. Çünkü, ihtiyati haciz kararında ihlal edilen hukuk kuralına, bu kararın icrasında da riayet etmek gerekir⁹¹. Bu yüzden, ihtiyati haciz kararında borçlunun haczedilemeyecek olan mallarının da haczi öngörülmüşse icra dairesi kararı icra etmekten kaçınmalıdır⁹². Eğer icra dairesi bu kararı uygulayıp, haczi caiz olmayan malları haczederse, bu haciz işlemine karşı şikayet yoluna gidilebilir⁹³.

İhtiyati haciz kararını uygulamakla görevli icra daireleri, kural olarak kararla bağlı olduklarından, bu kararda ihtiyaten haczedilmesi öngörülmemiş malları kendiliğinden haczedemezler. Örneğin, kararda, borçlunun üçüncü kişilerdeki taşınırları ile hak ve alacaklarının ihtiyaten haczi belirtilmemişse, borçlunun bankadaki mevduatının haczi yoluna gidilemez⁹⁴. İcra dairesi, ihtiyati haciz kararında gösterilen malları, bunların değerleri alacağı karşılamaya yetse de yetmese de haciz ile yetinmek zorundadır. Ancak icra memuru, ihtiyati haciz kararında zikredilmiş olan mallardan tahmini değerleri alacağı, faizlerini ve masraflarını karşılamaya yetecek olanlardan fazlasını haczetmemelidir⁹⁵.

Alacaklının on gün içinde ihtiyati haciz kararının icrasını istemiş olmasına rağmen, icra dairesinin (şu veya bu nedenle) borçlunun malları üzerine ihtiyati haciz koymasından önce veya sonra yapmış olduğu genel haciz yolu ile takip üzerine borçlu ödeme emrine itiraz etmesi ve böylece icra takibini durdurmuş (m.66) olması icra dairesinin ihtiyati haciz kararını icra etmesini önlemez⁹⁶.

⁹⁰ Özkes, M., s.277

⁹¹ Üstündağ, S., s.489

⁹² Özkes, M., s.277; Üstündağ, S., s.489

⁹³ Şimşek, E., s.212; Üstündağ, S., s.490

⁹⁴ Uyar, T., Haciz, s.51

⁹⁵ Üstündağ, S., s.489

⁹⁶ “İİK'nın 264. maddesi hükmü ve bu madde de yazılı sürelerle riayet edilmesi karşısında ödeme emrine itiraz edilmiş ve bu nedenle takibin durmuş olması hali, başlamış olan ihtiyati haciz işlemlerinin yerine getirilmesini önler nitelikte sayılamaz. Zira bu haciz bir tedbir niteliğindedir, icrai haciz sayılmaz ” 12 HD'nin 26.01.1988 tarih ve E.87/2287-K.446, Uyar, T., Haciz, s.61

Yabancı para alacağı için ihtiyati haciz talep ediliyorsa, alacak önce Türk lirasına çevrilmeli ondan sonra ihtiyati haciz talep edilmelidir⁹⁷. İhtiyati haciz kararı veren mahkeme, İİK.m.260/2'ye göre, ihtiyati haczin ne miktar için konulduğunu kararında açıklamalıdır. Bu kararı uygulayacak icra memurunun ülke parası olarak bu miktar hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Eğer mahkeme, yabancı para üzerinden ihtiyati haciz kararı verirse, bu kararı uygulayacak icra memurunun, bunun icrasını reddetmesi gerekir. Yukarıda da bahsettiğimiz üzere, kural olarak icra memuru, kararı şekli ve maddi hukuk yönünden inceleme yetkisi bulunmamaktadır. Fakat böyle durumlarda, yani, kararın yerine getirilmesine ilişkin hükümler ihlal edilmişse, bu kararın yerine getirilmesini icra memuru reddedebilmelidir⁹⁸.

Uygulamada, gayrimenkullerin ihtiyati haczi için mahalline gidilmiyip, icra dairesince, gayrimenkulün haczedildiğinin Tapu dairesine bildirilmesiyle yetinilmektedir⁹⁹. Bu uygulamaya göre, gayrimenkul, borçlunun ve hatta alacaklının yokluğunda haczedildiğinden, borçluya ve alacaklıya gayrimenkul üzerine ihtiyati haciz konulduğunun tebliğ edilmesi gerekir. Bu durumda, İİK'nın 264-265.maddelerindeki yedi günlük süreler, gayrimenkul üzerine ihtiyati haciz konulduğunun, icra dairesi tarafından alacaklıya ve borçluya tebliğ edildiği tarihte işlemeye başlar¹⁰⁰.

⁹⁷ PEKCANITEZ,Hakan, İcra ve İflas Hukukunda Yabancı Para Alacaklarının Tahsil,ANK.,1994, s.123; Özekes,M.,s.278

⁹⁸ Pekcanitez,H.,Tahsil,s.124

⁹⁹ "ihtiyati haczin tapu kaydı üzerine uygulanmasının, haciz için kafi olduğu nazara olduğu, -fiili haciz bulunmadığından- bahis ile işin esası tetkik edilmeden şikayetin reddolunması isabetsizdir." 12.HD.'nin 28.11.1986 tarih ve E.2386-K.13149 sayılı kararı, Yılmaz, E., s.1141

¹⁰⁰ Kuru,B., s.2519; "Asliye Hukuk Mahkemesinin 02.10.1967 tarihli, 614 sayılı ihtiyati haciz kararında, haczin taalluk ettiği malları teşhis ve tayin edilmeyerek umumi ve mücerret deyimle, (borçlunun menkul ve gayrimenkul mallarından borcuna yeter miktarının ihtiyaten haczine) karar verildiği yazılmış olduğuna göre mücerret bu karar borçlunun mamelekine dahil mallardan hangilerinin haczedildiğini göstermemektedir. Münhasıran bu kararın tebliği, haczolunan mal hakkında borçluya yeter bilgi vermemesi bakımından 82.maddeye müstenit haczedilmezlik iddiasının tabi olduğu kanuni süreye mebdet tutulamaz- İcra dairesi, ihtiyati haczi uyguladığı takdirde haciz tutanağının bir suretini, üç gün içinde, hacizde hazır bulunmayan alacaklı ve borçluya icabında üçüncü kişiye tebliğ eder (m.262). Gayrimenkul malların haczi o malın tapu kütüğündeki kaydına şerh verilmek suretiyle icra edilmekte, vaziyet ve takdir-i kıymet muameleleri daha sonra, yani takip kesinleşince yapılmakta, binnetice haciz bir tutanakla tespit edilmemekte olduğundan bu gibi hallerde alacaklı ve borçluya tapuda uygulanan haciz işlemini gösterir

İhtiyati Haciz Müessesesi

İhtiyaten haczedilen mallar, İİK'nın 263.maddesi gereğince verilen teminat karşılığında borçluya bırakılabilir. Borçlu, haczedilen malların değerini depo etmek, icra müdürü tarafından kabul edilecek esham ve tahvilat, menkul ve gayrimenkul rehni veya muteber banka kefaletini teminat gösterebilir. Üçüncü kişiden ise bu teminat türlerinden biri değil, bir taahhüt senedi alınacaktır¹⁰¹. Haczedilen malların değeri teminat altına alınan alacağın miktarından fazla ise, teminat ancak borç, faiz ve masraf tutarı kadar olmalıdır¹⁰².

Borçlunun mallarını ihtiyaten haczedene memur bir ihtiyati haciz tutanağı düzenler ve bu tutanağı derhal icra dairesine verir. İhtiyati haciz tutanağında, ihtiyaten haczedilen şeyler kıymetleri ile gösterilir. İhtiyati haciz tutanağı, borçlunun hiç malı bulunmaması halinde, kesin aciz belgesi hükmündedir¹⁰³. Haczi kabil malların icraca takdir edilen kıymetleri itibarıyla alacağı karşılamaya yetmeyeceğinin anlaşılması halinde ise tutanak, geçici aciz vesikası hükmündedir. İhtiyati haciz tutanağının kesin veya geçici aciz belgesi hükmünde sayılabilmesi için ayrıca, tutanağın, borçlunun kabili haciz başka malının bulunmadığı ibaresini içermesi ve ihtiyati haczi tamamlayan merasimin izlenmek suretiyle ihtiyati haczin icrai hacze dönüştürülmüş olması da gerekir (m.264/son)¹⁰⁴.

İcra dairesi, üç gün içinde, ihtiyati haciz tutanağının birer örneğini, ihtiyati haciz konulması sırasında hazır bulunmayan alacaklıya ve borçluya tebliğ eder (m.262,II)¹⁰⁵. Bu tebligat, özellikle ihtiyati haczi tamamlayan

evrakın tebliği kanunun esprisine uygun düşer.” İİD.’nin 10.02.1969 tarih ve E.1339 –K.1487, ABD,S. 169/4, s.729-730

¹⁰¹ Özekes,M.,s.294

¹⁰² Üstündağ,S.,s.491; Özekes,M.,s.295; Uyar,T.,Haciz,s.80

¹⁰³ “...haciz tutanağında, adı geçen davalı üzerinde kayıtlı bulunan taşınmazların esas borcu karşılayamayacağı takip dosyasında yapılan kıymet takdirinden anlaşılmaktadır. Bu durumda ihtiyati haciz tutanağının, İİK'nın 105. maddesi gereğince aynı kanunun 143. maddesinde sözü edilen aciz vesikası hükmünde olduğu açıktır...”15.HD'nin 13.11.1986 tarih ve E.376-K.3801 sayılı kararı, Yılmaz,E.,s.1141

¹⁰⁴ Muşul,T.,s.1092; “11.8.1987 tarihli ihtiyati haciz tutanağında borçlunun alacağına yeter malı bulunmadığı belirtilmiş olduğundan, bu tutanak İİK'nın 105.maddesi hükmünce geçici aciz belgesi niteliğindedir...”15.HD'nin 26.01.1689 tarih ve E.3462-K. 237 sayılı kararı,Yılmaz,E.,s.1142

¹⁰⁵ “ İhtiyati haciz tutanağında, bu işlemin borçluya ait fabrikada, borçlunun yokluğunda icra edildiği yazılıdır. Gıyapta yapılan bu işlemin İİK.'nın 262.maddesi hükmü uyarınca borçluya tebliği zorunludur. Bu tebliğ üzerine borçlu, bu mahcuz malların başkasına aidiyetini iddia ettiği takdirde, icra dairesinin bunu iki tarafa da bildirmesi ve İİK.'nin 96 ve takip eden maddeleri uyarınca gerekli usulün uygulanması icap

merasim için yapılması gereken işlemlerin sürelerinin işlemeye başladığı tarih ve ihtiyati hacze itirazdaki sürenin işlemeye başlaması için önemlidir¹⁰⁶.

Hakkında ihtiyati haciz kararı verilen ve bu çerçevede malları haczedilen borçlunun, mal beyanında bulunmaktan dolayı cezalandırılabilmesi sözkonusu değildir¹⁰⁷.

İhtiyati haciz kararının icrasında, gemilerin ihtiyati haczi konusunda sicile kayıtlı olmayan gemiler taşınır hükmünde olduğundan, bu gemilere İİK'nın m.88/II hükmü uyarınca muhafaza altına alınması gerekir. Bu nedenle, geminin seferden men edilmesi amacıyla, geminin ihtiyaten haczedildiği liman başkanlığına ve ilgili diğer makamlara bildirilmelidir¹⁰⁸. Gemi siciline kayıtlı olan gemiler ise taşınmaz hükmünde olduğundan gemi siciline tasarrufu sınırlatıcı şerh verilir¹⁰⁹. Fakat bu şerhin yeterli bir koruma sağlayamayacağı göz önünde tutularak bu şerhin yanında bazı yazarlar tarafından geminin seferden men edilmesinin de gerektiği söylenmektedir¹¹⁰.

Burada TTK'nın 892. maddesinde düzenlenen yola hazır gemilerin ihtiyati hacze konu olamayacaklarını ve bunun istisnasını belirtmek isterim. Bu maddeye göre yola çıkmaya hazır bir gemi cebri icra yoluyla satılamayacağı gibi, ihtiyaten hacizde edilemez. Yola hazır geminin haciz muafiyetine ilişkin hüküm emredici niteliktedir¹¹¹. Doktrindeki hakim görüşe göre, bu maddenin kapsamı içine sadece ticaret gemileri girer¹¹². Geminin bu muafiyetten yararlanabilmesi için yola hazır olması gerekmektedir. Fakat bu konuda kanunda bir açıklık yoktur. Bir geminin yola hazır sayılması için gemi adamlarının yeterlilik ve sayı bakımından tam olması, liman ve gümrükle ilgili bütün formalitelerinin tamamlanmış olması gereklidir¹¹³. Bir geminin yola hazır olup olmadığına ve bunun neticesinde de ihtiyati haciz kararının uygulanıp uygulanmayacağına icra memuru karar verecektir. İcra memuru kararın icrası sırasında geminin yola hazır olup

eder.”12.HD'nin 02.10.1987 tarih ve E.12686-K.9611 sayılı kararı, Uyar,T.,Haciz, s.78

¹⁰⁶ Özkes,M.,s.291

¹⁰⁷ Yılmaz,E.,s.1131; Özkes,M.,s.279-280

¹⁰⁸ Uyar,T.,Haciz,s.54

¹⁰⁹ Yılmaz,E.,s.1090; Uyar,T.,Haciz,s.54

¹¹⁰ Uyar,T.,Haciz,s.54; ÇETİNGİL,A.Ergon, Mukayeseli Hukuk Açısından Gemilerin İhtiyati Haczi,İst.,1972,s.35

¹¹¹ Çetingil,E., s.67; Barlas,N.,s.330

¹¹² Çetingil,E.,s.69; Barlas,N.,s.332; Özkes,M.,s.282

¹¹³ Çetingil,E.,s.73; ÇAĞA, Tahir,Deniz Ticareti Hukuku,C.II,İst.,1982,s.111

İhtiyati Haciz Müessesesi

olmadığını tespit etmek için bilirkişiye başvurabilir¹¹⁴. Eğer yola hazır bir gemi icra memuru tarafından haczedilmişse, memurun bu işlemine karşı şikayet yolu açıktır¹¹⁵.

Haciz yasağına, aynı maddede bir istisna getirilmiştir. Buna göre, sözkonusu yolculuk için yapılmış borçlardan dolayı gemi yola hazır veya çıkmış olsa dahi haczedilebilir. Bunlar, o yolculuğun hazırlanması veya icrası için yapılan hazırlıklardır. Gemiye satılan yiyecek ve yakıtların bedelleri bu duruma örnek gösterilebilir¹¹⁶.

İhtiyati haczin uygulanması sırasında, borçlu, ihtiyati haciz kararında yazılı borcu kabul ettiğini beyan ederse, bu kabul beyanı (borç ikrarı) haczi yapan memur tarafından ihtiyati haciz tutanağına geçirilip, altı borçluya imzalatılır (İİK m.8). Borçlunun bu ikrarından daha sonra dönmesi yani borca itirazda bulunmasının mümkün olup olmadığı hem doktrin hem de uygulamada tartışmalı bir konudur. Yılmaz'a¹¹⁷ göre icra tutanaklarının aksi sabit oluncaya kadar geçerli olacağı yolundaki hükmün (İİK m.8/II) çerçevesinde hareket edilerek konuya açıklık getirilmelidir. Uyar'a¹¹⁸ göre ise borçlu özellikle icra memurunun taahhütte bulunmadığı takdirde, mallarının kaldırılacağı şeklindeki baskısı ile borcu kabul ettiğini ileri sürer ve bunu her türlü kanıtla ispat ederse, o zaman, ihtiyati haczin uygulanması sırasındaki borçlunun ikrarının bir değeri bulunmamaktadır. Kuru'ya¹¹⁹ göre ise ihtiyati haciz tutanağındaki bu borcu kabul, borçlu aleyhine kesin delil teşkil eder. Yazara göre ihtiyati haciz sırasında borçlunun borcu ikrah altında kabul ettiğini ispat etmesi gerekir. Borçlu iddiasını tanıkla dahi ispat edebilir.

Yargıtay daireleri de bu konuda uygulama birliğine varamamışlardır. Hukuk Genel Kurulu ise borcu kabul eden borçlunun ikrarının harici ikrar niteliğinde olduğunu ve borçluyu bağlamayacağını belirtmiştir¹²⁰.

¹¹⁴ Çetingil,E.,s.78

¹¹⁵ Barlas,N.,s.336; Çetingil,E.,s.79

¹¹⁶ Çetingil,E.,s.80

¹¹⁷ Yılmaz, E. ,s.1143

¹¹⁸ Uyar, T., Haciz, s.69

¹¹⁹ Kuru ,B.,s.2521

¹²⁰ "... bonodan bahisle verilmiş ihtiyati haciz kararının infazı sırasında borçlu, "borcu ihtiyati haciz kararında yazılı biçimde herhangi bir itiraz öne sürmeksizin kabul ettiğini" belirtip tutanağı imzalamıştır. Bu durumda borcun miktarına itiraz edilemeyeceği nazara alınmaksızın, yazılı biçimde karar tesisi isabetsizdir". 12 HD.'nin 12.10.1987 tarih ve E.1986/13397-K.10007 sayılı kararı. U-

Kanaatimizce, borç ikrarında bulunan borçlunun, ihtiyati haciz sebebiyle müzayaka altında olduğu kabul edilemez. Zira, borçlu borcu kabul etse de etmese de, ihtiyati haciz zaten icra edilecektir. Borçlu borcu ikrah nedeniyle kabul ettiğini değişik yollarla, mesela menfi tespit davasıyla ispat etme olanağına sahiptir. Buna karşın ihtiyati haczin uygulanması sırasında, borçlunun borcuna kefil olanlar varsa, onların da kefalet beyanları geçerli ve kendileri için bağlayıcı olur¹²¹.

İİK. m.268/III hükmü gereğince alacaklının ihtiyati haciz koydurduğu mallar üzerinde bir rüçhan hakkı bulunmamaktadır¹²². Fakat aynı maddenin ikinci fıkrasında bu kurala bir istisna getirilmiştir. Buna göre, alacaklının yaptığı ihtiyati haciz masrafları için malın satış bedeli üzerinde rüçhan hakkı mevcuttur.

Alacaklının ihtiyati haciz koydurduğu mallar üzerinde bir rüçhan hakkı bulunmadığından dolayı, başka alacaklıların aynı mallar üzerine haciz koydurmaları mümkündür. İİK'nin 4949 sayılı kanunla değişik 268. maddesinin ilk fıkrasına göre, ihtiyati haciz icrai hacze dönüşmeden önce, ihtiyaten haczedilen mallar borçlunun diğer bir alacaklısı tarafından haczedilirse alacaklı bu hacze 100.maddedeki şartlar dairesinde kendiliğinden veya geçici olarak iştirak eder. Fakat bir alacaklının borçlunun malı üzerine kesin haciz koymasından sonra ihtiyati haciz kararı alan başka bir alacaklı tarafından bu mal üzerine ihtiyati haciz koydurması halinde hacze ne geçici ne de kesin iştiraki sözkonusu olmaz¹²³. Bu durumda alacaklı ancak, muhtemel bakiye üzerinde bir hakka sahip olacaktır. Yani mal satılıp bu paradan ilk haciz koyduran alacaklı tatmin edildikten sonra, geriye bir para kalmışsa, bu artan kısım üzerinde ihtiyati haciz alacaklısının bir talep hakkı vardır. Bunun dışında, ihtiyati haciz sahibi alacaklının hacze iştirak edebilmesi için, ilk haciz sonucu mal satılıp bedeli icra veznesine girinceye kadar ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmüş olması ve alacaklının 100.maddedeki belgelere sahip olma-

yar,T.,Haciz,s.72,Aynı yönde 12 H.D'nin 15.02.1988 tarih ve E.1248-K.1478 sayılı kararı, Uyar, T.,Haciz,s.72; HGK.'nin 11.02.1987 tarih ve 11-93 E. K./88 sayılı kararı YKD, 1988/10, s.1335-1336

¹²¹ 12 H.D.'nin 04.10.1988 tarih, ve E.87/11.01.1997 -K.10804 sayılı kararı, Uyar, T., Haciz, s.77; 12 H.D'nin 17.01.1989 tarih ve E 4979-K 346 sayılı kararı,Yılmaz, E., s.1159

¹²² "... müştekinin ihtiyati haczi, icrai hacze inkilap etmeden evvel, diğer alacaklıların haciz uygulamalarına, ihtiyati haczin rüçhan hakkı vemyeceğine..."12.HD'nin 25.02.1988 tarih ve E.87/3974-K.2100 sayılı kararı,Uyar,T.,Haciz,s.15

¹²³ Kuru,B.,s.2545; Bacanak,K.,s.523

İhtiyati Haciz Müessesesi

sı gerekir¹²⁴. Rehinden önce ihtiyati haciz veya kesin haczi bulunması halinde amme alacağı dahil hiçbir haciz rehinden önceki hacze iştirak edemez.

7. SONUÇ

Geçici hukuki himaye tedbirlerinden olan ve takip müessesesi içinde özel bir yeri bulunan ihtiyati haczin para alacağına ilişkin bir takip yada dava sonucunun borçlunun mallarına el konulması suretiyle teminat altına alınmasını sağlayan bir emniyet tedbiri olduğunu gördük. İhtiyati haciz yapılan takibin yada açılan davanın sonucunda haklı çıkan alacaklının tam olarak tatmin olmasını sağlar. Alacaklının haklılığının sadece kağıt üzerinde kalmasını önleyen bu nedenle tüm takibi daha baştan etkileyen temel bir yapı taşı olan ihtiyati haczin önemi çok büyüktür.

İhtiyati haciz kararı verilirken sadece alacaklının değil borçlunun da haklarını gözetmek gerekir. Nitekim borçlu tacirse hakkında verilen ihtiyati haciz kararı onun ticari itibarının zedelenmesine neden olabilir. Yani ihtiyati haciz kararı verilirken borçlu ile alacaklı arasında ki menfaatler dengesi korunmalıdır. Bunun gözetilmesi insanların yargıya olan güvenleri açısından bu nedenle toplumun sosyal düzeninin korunması nedeniyle önemlidir. İhtiyati haciz kararı verebilmek için ya alacağın vadesi gelmiş olmalı ve vadesi gelmemiş alacaklar için ise İcra İflas Kanunu m.257’de ki sebeplerin bulunması gereklidir. İhtiyati haciz, talebi dışında sadece ihtiyati haciz kararı bakımından icra takip işlemi sayılmalıdır. Bu yüzden ihtiyati haciz kararı ile zamanaşımının kesilmesi gereklidir.

KAYNAKÇA

- AKINCI, Ziya, Hakemlerin İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Kararı Verme Yetkisi, Şükrü Postacıoğlu’na Armağan, İzmir, 1997
AKYAZAN, Sıtkı, Ticari İşletme Rehni, Batider,1976/4
AKYAZAN,Sıtkı; İhtiyati Hacizler ve Hacze İştirak Dereceleri;İstanbul,1958 (Hacze İştirak)
ATAHAN, Namık Kemal, İhtiyati Haciz Müessesesinin Uygulamadaki Şekli, ABD, S.1,1973
AYYILDIZ,Halef, İcra Hukukunda İhtiyati Haciz, Adalet Dergisi,1969/6

¹²⁴ Bacanak,K.,s.523; Özekes,M.,s.304

Arş Gör. Umut Akdeniz

- BACANAK, Kadir, İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Derecesi, ABD,1971/1
BARLAS, Nuray, Yola Hazır Gemilerin İhtiyati Hacze Tabi Tutulamazlığı İlkesi, İBD, S.4-5-6 Cilt 61, 1987
BAŞÖZ,Lütfü; ÇAKMAKÇI,Ramazan,Gerekçeli İcra Ve İflas Kanunu, İst., 2003
BERKİN,Necmettin, İhtiyati Haciz,İst.,1962
ÇAĞA, Tahir,Deniz Ticareti Hukuku,C.II,İst.,1982
ÇETİNGİL,A.Ergon, Mukayeseli Hukuk Açısından Gemilerin İhtiyati Haczi,İst.,1972
ERİŞ,Gönen,Uygulamalı İflas ve Konkordato Hukuku,Ank.,1991
ERTAŞ, Şeref,Eşya Hukuku,İzmir,1997
GÜRDOĞAN, Burhan, Rehinli Alacaklar İçin İhtiyati Haciz, Adalet Dergisi,S.7-8,1964
KAÇAK,Nazif, İcra Ve İflas Kanunu Şerhi, Ank., 2003
KURU,Baki,İcra ve İflas Hukuku, Cilt I,İst.,1988
KURU, BAKİ, İCRA VE İFLAS HUKUKU, CİLT III,İST, 1993
KURU,Baki, İcra ve İflas Hukuku, Cilt IV, İst., 1997
KURU,BAKİ; ARSLAN,RAMAZAN; YILMAZ, EJDER;İCRA VE İFLAS HUKUKU,ANK.,1999
MUŞUL, TİMUÇİN, İCRA VE İFLAS HUKUKU, İST, 2001
ÖNEN,Ergun,İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası,AÜHFD,C.37,1980
ÖZEKES, Muhammet, İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, 1999
ÖZGÜROL,Serdar, Haciz ve İhtiyati Haciz Üzerine, Adalet Dergisi,1985/4
ÖZKAN, Hasan, İhtiyati Tedbir Delil Tespiti ve İhtiyati Haciz, Ank., 1997
ÖZMEN, Emin, İhtiyati Haciz Karmaşası, İzmir Barosu Dergisi,1991/2
PEKCANITEZ,Hakan, İcra-İflas Hukukunda Şikayet, ANK.,1986 (Kısaltılmışı “Şikayet”)
PEKCANITEZ,Hakan, İcra ve İflas Hukukunda Yabancı Para Alacaklarının Tahsil-i,ANK.,1994 (Kısaltılmışı “Tahsil”)
POSTACIOĞLU,İlhan,Konkordato,ANK.,1965
SALDIRIM,Mustafa,İhtiyati Tedbir Ve İhtiyati Haciz Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme,ABD,1999,S.1
SEMİZ, Ahmet, Çeke Dayanan İhtiyati Haciz İstemek Hakkı, İBD, Cilt XLIV, s.11-12,1970
ŞENPOLAT,Namık Kemal, Uygulamada İhtiyati Tedbir Ve İhtiyati Haciz,İBD,C.61 S.4-5-6,1987
ŞİMŞEK, Edip, Kambiyo Senetlerine Dayanan İhtiyati Haciz, Adalet Dergisi, S.3-4, 1978
TANRIVER,Süha, DEYNEKLİ,Adnan, Konkordatonun Tasdiki,ANK.,1986
TÜRKER, İbrahim, İcra İflas Yasasınının 257/II. Maddesi ve Bugünkü Uygulaması, ABD,S.5,1972
UYAR, Talih, İcra Hukukunda Haciz, Manisa, 1990,(Kısaltılmışı “Haciz”)
UYAR, Talih, İhtiyati Haciz İsteminin Koşulları, Bursa Barosu Dergisi, S.36-37,1989, (Kısaltılmışı “BBD”)
ÜSTÜNDAĞ, Salim, İcra Hukukunun Esasları, İst.,2000
YILMAZ, Ejder, Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, Cilt. 2, Ank, 2001
YILMAZ,Ejder,İhtiyati Haciz Ve Uygulamada Ortay Çıkan Sorunlar,Bankacılar Dergisi,S.27,1998